

Sygn. akt VI U 2358/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: D. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 24 czerwca 2013 r., znak:(...)

w sprawie: D. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury ubezpieczonej D. B. za okres od dnia (...)r. do dnia (...)r.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt VI U 2358/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.06.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w B. odmówił uchylenia decyzji z dnia (...). w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011r. Nr 291, poz.1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu (...) (Dz. U. z 2009r Nr 153,poz.1227 z późn. zm.), prawo do emerytury za okres od dnia (...). do dnia (...)

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że decyzją z dnia (...), w oparciu o przepis art. 28 ustawy z 16.12.2010r o zmianie ustawy o finansach publicznych związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy zawiesił ubezpieczonej prawo do emerytury. W dniu (...) ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę emerytury za okres od (...)Decyzją z dnia (...). Zakład podjął wypłatę emerytury od dnia (...)r. Organ rentowy wskazał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2012r. poz. 1285 w dniu 22.11.2012r. i od tego dnia utracił moc prawną art. 28 ustawy z 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem (...). bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zdaniem organu rentowego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem (...) okresu

zawieszenia emerytury i wobec tego organ rentowy odmówił wypłaty wyrównania emerytury za okres od (...) do dnia (...).

W odwołaniu ubezpieczona zaskarżyła decyzję organu rentowego, wnosząc o jej zmianę i wypłatę wyrównania emerytury od dnia (...) do dnia (...)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Organ rentowy przyznał ubezpieczonej D. B. prawo do emerytury od dnia (...). Po przyznaniu emerytury ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie. Następnie decyzją z dnia (...)r. organ rentowy zawiesił ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...)r.. Ubezpieczona nie odwoływała się od tej decyzji. Ubezpieczona złożyła (...) wniosek o wypłatę emerytury za okres od (...) Decyzją z dnia (...). organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia (...)

okoliczności bezsporne nadto decyzje w aktach rentowych

Ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszane).

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu "Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+" - pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszonych emerytur dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszane prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń.

Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. Zgodnie z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższy przepis został dodany przez art. 6 pkt 2 obowiązującej od dnia 1 stycznia 2011 r. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) i obowiązywał od dnia 1 stycznia 2011 r.

Zgodnie z art. 28 ustawy nowelizującej - do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tekst jedn.: przed dniem 1 stycznia 2011 r.) przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tzn. ustawy o emeryturach i rentach z FUS), oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że stwierdzenie niekonstytucyjności wskazanych w nim przepisów ma charakter częściowy, ponieważ jest ograniczony wyłącznie do tych osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od (...)r. do dnia (...) r. a więc w okresie po uchyleniu art.103 ust.2 lit.a ustawy emerytalnej. W powyższym okresie ubezpieczeni nabywali prawo do emerytury bez konieczności uprzedniego rozwiązania stosunku pracy u pracodawcy, z którym pozostawali w zatrudnieniu przed dniem nabycia tego prawa.

Zgodnie z tym wyrokiem wymieniony wyżej przepis utracił moc z dniem 22 listopada 2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Przyczyną zawieszenia wypłaty emerytury wnioskodawczyni były wskazane wyżej uregulowania, tj. przepis art.28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. w zw. z art.103a ustawy' z 17 grudnia 1998 r, o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W chwili przyznania ubezpieczonej emerytury tj. w dniu (...)r. nie obowiązywał jeszcze przepis art.103a ustawy emerytalnej „nie pozwalający” - pod rygorem zawieszenia prawa do emerytury - łączyć wypłaty świadczenia emerytalnego z uzyskiwaniem przychodu z tytułu zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Powyższe pozwalało ubezpieczonej pobierać emeryturę obok wynagrodzenia za pracę aż do (...), kiedy to na mocy niezgodnego z Konstytucją przepisu art.28 w/w ustawy z 16 grudnia 2010 r. organ rentowy dokonał zawieszenia wypłaty emerytury stosując przepis art.103a ustawy emerytalnej dodany do niej z dniem (...)

W ocenie Sądu zastosowanie do ubezpieczonej niezgodnych z ustawą zasadniczą przepisów stanowiących podstawę wydania decyzji organu rentowego z dnia (...)r. o zawieszeniu wypłaty emerytury uzasadnia wnioski ubezpieczonej o zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego, poprzez ustalenie, że wnioskodawczyni przysługuje prawo do wypłaty emerytury od (...), tj. od daty zawieszenia wypłaty świadczenia.

Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego, że podjęcie wypłaty emerytury jest możliwe z dniem złożenia skargi, nie wcześniej niż z dniem (...), w którym wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony.

Sąd Okręgowy podziela natomiast ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, gdzie stwierdza się, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (wyrok z dnia 21 listopada 2006 r., II PK 42/06, Lex nr 950622; postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNP 2001/10/331; wyrok z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNP 2003/2/36; wyrok z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002/23/580; wyrok z dnia 27 września 2002 r., II UKN 581/01, OSNAPiUS 2003/23/581; wyrok z dnia 18 grudnia 2001 r., 1 PKN 668/01, OSNP 2004/3/47). Sąd Najwyższy wypowiedział się także, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne, przez co zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu (postanowienie z dnia 21 listopada 2008 r., V CO 43/08 Lex nr 564856; wyrok z dnia 21 listopada 2006 r., II PK 42/06, Lex nr 950622; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., V CO 43/08, Lex nr 564856). W wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r., III PK 96/06 Sąd Najwyższy wyraził nawet pogląd, że odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP) stwierdzającego sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją nie stanowi przeszkody do uznania przez sąd, że przepis ten był sprzeczny z Konstytucją od jego uchwalenia (OSNP 2008/5-6/61).

Zdaniem Sądu, inne rozumienie skutków orzeczenia Trybunału w przedmiocie niekonstytucyjności przepisów, naruszałoby zasadę państwa prawnego wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwalałoby bowiem władzy ustawodawczej, a za jej pośrednictwem władzy wykonawczej, na korzystanie z „niepewnych konstytucyjnie” rozwiązań prawnych bez ponoszenia odpowiedzialności w tym zakresie. Do czasu bowiem orzeczenia przez Trybunał

niezgodności przepisów (aktów prawnych) z Konstytucją, istniałaby możliwość stosowania niekonstytucyjnych przepisów bez możliwości naprawienia takiego stanu.

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie stwierdzić należy, iż skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od(...) r.

Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c., sąd wydaje wyrok biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Sformułowanie "stan rzeczy" obejmuje również stan prawny, w szczególności w zakresie prawa materialnego. Oznacza to, że wydając wyrok sąd stosuje przepisy prawa materialnego obowiązujące w chwili zamknięcia rozprawy. W chwili orzekania przez Sąd Okręgowy utracił już moc obowiązującą art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707). Skoro więc do emerytur przyznanych przed dniem 1 stycznia 2011 r. - w okresie, gdy nie zachodziła konieczność rozwiązania stosunku pracy - nie można stosować art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to wskazane w tym przepisie ograniczenie nie obowiązuje. Po wyeliminowaniu wskazanego przepisu z obrotu prawnego uznać należy, że brak było podstawy do wstrzymania ubezpieczonej prawa do emerytury od dnia (...) r., w szczególności podstawą do wstrzymania wypłaty emerytury nie mogło być kontynuowanie zatrudnienia.

Sąd Okręgowy podzielił w pełni pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 13.03.2013r. III AUa 459/12 (LEX N 1314716), który stwierdził, że stan prawny w zakresie prawa do wypłaty emerytury dla osób, które nabyły prawo do tego świadczenia bez rozwiązania stosunku pracy (gdy przepisy nie wymagały rozwiązania stosunku pracy) zmienił się z dniem ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) w ten między innymi sposób, że z dniem tym ustało domniemanie konstytucyjności przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726), a w rezultacie sądy orzekające powinny uczynić wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, aby przywrócić stan zgodny z Konstytucją.

Mając to na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

SSO Ewa Milczarek